

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-2-155
Karar Sayısı : **06-90/1142-338** (Önaraştırma)
Karar Tarihi : 14.12.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler :Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN.

B. RAPORTÖRLER : Barış EKDİ, Adnan AKGÜN,
Ümit Nevruz ÖZDEMİR

C. ŞİKAYET EDEN :- İzmir Valiliği Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü

20

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN :- Batı Anadolu Çimento Sanayi A.Ş.
Ankara Asfaltı No: 335, Bornova, İzmir

E. DOSYA KONUSU : **Batı Anadolu Çimento Sanayi A.Ş.'nin Gölcük'teki hazır beton taleplerini reddettiği iddiası.**

F. İDDİALARIN ÖZETİ : Şikayet dilekçesinde özetle, Batı Anadolu Çimento Sanayi A.Ş.'nin (Batıçim) Gölcük Belediye Başkanlığı hudutları içerisindeki inşaatlara yol süresinin uzun olduğu ve beton kalitesinin düşeceğini gerekçe göstererek hazır beton sağlamayı reddettiği belirtilerek, bunun hâkim durumun kötüye kullanılması çerçevesinde değerlendirilmesi talep edilmiştir.

30

G. DOSYA EVRELERİ : Kurum kayıtlarına 6.9.2006 tarih ve 5978 sayı ile giren dilekçe üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde yapılan inceleme neticesinde hazırlanan, 12.10.2006 tarih ve 2006-1-135/İİ-06-MAK sayılı İlk İnceleme Raporu 13.10.2006 tarih ve REK.0.05.00.00-110/193 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-77 sayılı Rekabet Kurulu gündeminde ele alınmış ve 06-77/990-M sayılı Rekabet Kurulu kararı ile Batıçim hakkında önaraştırma açılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 5.12.2006 tarih, 2006-2-155/ÖA-06-BE sayılı Önaraştırma Raporu, 8.12.2006 tarih ve REK.0.06.00.00-110/202 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-90 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Batıçim'in gerçekleştirdiği mal vermeyi reddetme eyleminin teknik ve ekonomik yönden haklı gerekçelere dayandığı ve rekabeti kısıtlayıcı bir amaç taşımadığı anlaşıldığından, şikâyet konusu eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesine göre hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilemeyeceği; dolayısıyla soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

50 **I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. Sektör Hakkında Genel Bilgiler

Kontrollü bir biçimde istenilen oranlarda bir araya getirilen malzemelerin, beton santralinde veya mikserde karıştırılmasıyla üretilen ve tüketiciye taze beton olarak teslim edilen beton "Hazır Beton" olarak adlandırılmaktadır. Hazır betonu, şantiyede el ile ya da betoniye ile karıştırılarak hazırlanan betondan ayıran temel unsur, hazır betonun modern tesislerde, bilgisayar kontrolüyle üretilmesidir.

60 Hazır beton, çabuk kullanılması gereken bir üründür; üretiminden itibaren yaklaşık iki saat içerisinde, müşteri tarafından teslim alınması ve kalıba yerleştirme işlemine başlanması gerekir. Bu süre, bulunulan ortamın koşullarına, çimento ve betonun cinsine ve kimyasal katkıların türlerine bağlı olarak değişebilir.

Hazır beton, bu özelliği nedeniyle "transmikser" adı verilen özel araçlarla taşınır ve teslimata kadar homojenliğini koruması için transmikserde karıştırılır. Bu karıştırma, beton sınıfına bağlı olarak farklı devirlerde yapılır.

70 Hazır betonun çimento ve klinkerin aksine yaklaşık iki saatlik bir süre içerisinde yapım sahasına ulaştırılması gerekliliği ve depolanma özelliğinin bulunmaması nedeniyle, hazır beton santrallerinin talebe en yakın noktada kurulması tercih edilmektedir.

Hazır beton sektöründe firmalar, genel olarak, entegre olan ve olmayan (bağımsız) firmalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Entegre olmayan firmalar bir çimento fabrikasıyla herhangi bir organik bağdan yoksun firmalar olarak tanımlanabilecekken; entegre firmalar ise bir çimento fabrikası ile organik bağa sahip olarak çalışan firmalar olarak tanımlanabilmektedir. Bir hazır beton santralının kurulması çok yüksek maliyetlere katlanılmasını gerektirmemesine rağmen sektörde entegre tesislerin entegre olmayan tesislere karşı rekabet gücünün fazla olduğu gözlemlenmektedir.

I.1.2. İlgili Ürün Pazarı

80 Şikâyete konu olan eylemler "hazır beton" sektöründe gerçekleşmiştir. Hazır beton, çimento, doğal veya yapay agrega, su ve istenilen betonun niteliğine göre kullanılan kimyasal katkı maddelerinin beton santralinde bilgisayar kontrolünde bir araya getirilerek mikserde karıştırılması ve tüketiciye taze beton olarak teslim edilen bir karışımdır.

90 İzmir Valiliği Afet Yönetim Merkezi'nin "İnşaatlarda hazır beton kullanılmasını zorunluluğunun getirilmesi" konulu kararı ile İzmir ili mülki hudutları dâhilinde yapılacak inşaatlarda taşıyıcı sistemin temel, kolon, kiriş ve döşeme elemanlarında hazır beton dışında beton kullanımının yasaklanması yönündeki düzenlemesi, ilde inşaat yapımında tüm alternatifleri ortadan kaldırmaktadır. Dolayısıyla, hazır betonun İzmir ili mülki hudutları dâhilinde talep ve arz yönünden ikamesi mevcut değildir.

Sonuç olarak, arz ve talep ikameleri dikkate alınarak ilgili ürün pazarı "hazır beton" pazarı olarak belirlenmiştir.

I.1.3. İlgili Coğrafi Pazar

İlgili coğrafi pazarın belirlenmesinde temel etken hazır betonun üretiminden itibaren yaklaşık iki saat içerisinde, müşteri tarafından teslim alınması ve tümüyle kalıba yerleştirilmiş olmasıdır.

100 Rekabet Kurulu'nun konuyla ilgili almış olduğu 3.12.2004 tarih ve 04-77/1109-278 sayılı kararında da belirtildiği üzere *"hazır beton, çok kısa zamanda tüketilme zorunluluğu olan, stoklama imkânı bulunmayan, yüksek taşıma maliyetleri olan ve belirli bir süre sonunda katılma sonucu kalite deformasyonuna uğrayan ve bu sebeple uzun mesafe taşınması mümkün olmayan bir ürün olup; herhangi bir hazır beton santralinden yaklaşık 50 km. uzaklığa taşınabilmektedir. Dolayısıyla, bir hazır beton tesisinin etrafında bu tesise 50 km.'lik bir mesafede bulunan yerleri kapsayan doğal bir ürün pazarı oluşmaktadır."*

110 Öte yandan, 50. km'lik mesafe kriteri her durumda geçerli değildir. Bu mesafe, yol, iklim ve doğal koşullara göre artabilmekte veya azalabilmektedir. Bu noktada, betonun tesiste transmiksere yüklenmesi, tesisten transmiksere ile inşaat sahasına ulaştırılması, müşteri tarafından teslim alınması ve pompa aracılığıyla kalıba yerleştirilmesinde geçen sürenin hazır betondaki kıvam ve işlenebilirlik kayıplarının önlenmesinde kritik eşik olan iki saatlik sürenin altında olması gerektiğinin de dikkate alınması gerekmektedir.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında ilgili coğrafi pazar şikâyete konu olan Batıçim'in Salihli Santrali merkez olmak üzere çizilen 50 km. yarıçaplı bir daire veya transmiksere Salihli Santrali'nden iki saat içinde ulaşıp yüklerini boşaltabilecekleri mesafedeki yerleri içerecek şekilde dikkate alınmıştır.

120 I.2. Yerinde İnceleme ve Yapılan Tespitler

Şikayet konusuna ilişkin olarak raportörlerce İzmir Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü'nde, Gölcük Belediye Başkanlığı'nda, Kiraz Belediye Başkanlığı'nda, Batıçim'de ve Gürpa Gayrimenkul Pazarlama ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş.'de (Gürpa) yerinde incelemeler ve yetkililerle görüşmeler yapılmış ve bunun sonucunda aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır:

I.2.1. İzmir Bayındırlık ve İskân İl Müdürlüğü

İzmir Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü'nde yapılan görüşmede özetle;

- 130
- İzmir Valiliği Afet Yönetim Merkezi'nin 1.1.1998 tarihinde yürürlüğe giren "Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik¹" ve 10.07.2000 tarihinde yürürlüğe giren "595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname²"ye dayanarak aldığı "İnşaatlarda hazır beton kullanılmasını zorunluluğunun getirilmesi" konulu kararı ile İzmir ili mülki hudutları dâhilinde yapılacak inşaatlarda taşıyıcı sistemin temel, kolon, giriş ve döşeme elemanlarında hazır beton dışında beton kullanımının yasaklandığı,
 - Kendilerine Gölcük Belediyesi'nin belediyelerine en yakın hazır beton santrali olan Batıçim'e ait Salihli Hazır Beton Santrali'nden ve Kiraz Belediyesi'nin belediyelerine en yakın hazır beton santrali olan Batıçim'e ait Tire Hazır Beton Santrali'nden hazır beton temin

¹ <http://www.deprem.gov.tr/yonet.htm>. (30.11.2006)

² Anılan KHK 29.6.2001 tarih ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 13 üncü maddesi ile yürürlükten kaldırılmış ve kararname ile getirilen düzenlemeler 4708 sayılı Kanun kapsamına alınmıştır.

- 140 edilemediğine dair başvuruların ulaştığı,
- Batıçım'ın Gölcük Belediye Başkanlığı'na ve Kiraz Belediye Başkanlığı'na yazdığı yazılarda; uzun sürelerle taşınan hazır betonun basınç dayanımında azalma olasılığının fazla olması nedeniyle hazır beton verilmesinin riskli görüldüğünün bildirildiği,
 - Hem Batıçım hem de Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş. nezdinde özellikle Kiraz ve Gölcük bölgelerinde hazır beton tesisi kurulup kurulamayacağı hususunda girişimlerde bulduklarını fakat firmalardan henüz bir yanıt alamadıkları
- ifade edilmiştir.

150 **I.2.2. Gölcük Belediyesi**

Gölcük Belediyesi'ne yapılan ziyarette Salihli Hazır Beton Tesisi ile Gölcük arasındaki mesafenin 35,5 km olduğu tespit edilmiş, ayrıca yaklaşık 1200 metre rakımda bulunan Gölcük'e ulaşmak için kullanılan yolun dar, engebeli, virajlı ve dik yokuşlara sahip olduğu gözlemlenmiştir. Yetkililerle yapılan görüşmede özetle;

- Belediye'ye bağlı Zeytinlik yerleşim yerine Tire'den hazır beton temin edilebildiğini fakat Gölcük yerleşim yerine en yakın hazır beton santrali olan Salihli Hazır Beton Santrali'nden hazır beton sağlanmadığı,
- Batıçım tarafından 2005 yılı sonuna kadar düzenli olarak, diğer hazır beton temin edilen bölgelerle benzer koşullarda, hazır beton taleplerinin karşılandığı fakat 2006 yılından itibaren firmanın yolun uzun olması nedeniyle hazır betonun basınç dayanımının düşmesini gerekçe göstererek hazır beton temin edilmesini durduğu,
- Öte yandan 2006 yılına kadar aynı firma tarafından sağlanan hazır betonda yapı denetim firmalarının raporlarına göre herhangi bir sorunun bulunmadığı,
- Gölcük'e hazır beton sağlanmaması nedeniyle iki inşaatın yarım kaldığı, planlanan projelerin gerçekleştirilmesinden vazgeçildiği, bunun yanı sıra iki adet tek katlı inşaatın prefabrik olarak yapıma yoluna gidildiği,
- Söz konusu sorunları aşmak üzere kurulması muhtemel bir hazır beton santrali için belediye tarafından yer tahsis edilmesi kararı alındığı, bu çerçevede Modern Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Modern Beton) ve Gürpa'ya teklif götürüldüğü fakat bir sonuç alınmadığı

170

ifade edilmiştir.

I.2.3. Kiraz Belediyesi

Kiraz Belediyesinde 15.11.2006 tarihinde gerçekleştirilen görüşmede Kiraz Belediyesi yetkililerince;

- 2006 yılının Nisan ve Haziran ayları arasında Tire'de bulunan Batı Beton ve Modern Beton firmalarından mesafenin uzak olması nedeniyle beton kalitesinin düşeceği gerekçe gösterilerek beton sağlanmadığı,
- Valilikçe yapılan girişimler sonucunda Kiraz'a 70 km. mesafedeki

180

Tire’de yerleşik firmalardan Ağustos ayından itibaren hazır beton temin edilebildiği,

belirtmiştir.

I.2.4. Batı Anadolu Çimento Sanayi A.Ş.

190 1966 yılında kurulan Batı Anadolu Çimento A.Ş. (Batıçim), çimento, klinker, micir, hazır beton üretimi, satışı ve ihracatı alanlarında faaliyet göstermektedir.

Batıçim, Ege Bölgesi’nde Batı Beton adı altında yaygın bir hazır beton tesisi zincirine sahiptir. Batı Beton İzmir ili Alağa, Bergama, Bornova, Çeşme, Menemen, Tire, Torbalı, Urla ve Uzundere ilçelerinde; Aydın ili Merkez ve Söke ilçelerinde; Balıkesir ili Burhaniye ilçesinde; Denizli ili Merkez ilçesinde; Manisa ili Merkez ve Salihli ilçelerinde ve Muğla ili Dalaman, Fethiye ve Göcek ilçelerinde faaliyet göstermektedir.

Batıçim’de yapılan görüşmede ve teşebbüsten istenen ve 05.12.2006 tarih ve 8246 sayı ile Kurum kayıtlarına giren yazıda teşebbüs yetkilileri özetle;

- 200
- Karma suyunda sıcaklıklar nedeniyle oluşan buharlaşma ve çimentonun su ile birleştirildiği anda başlayan kimyasal reaksiyonların hazır betonun karıştırılması ve nakledilmesi süresince devam ediyor olması nedeniyle kıvam kaybı oluştuğunu,
 - Gölcük’e taşıma süresinin uzun olması, yüksek kıvam kaybıyla birlikte, daha yüksek beton sıcaklığı oluşumuna da neden olduğunu ve sorunların daha büyük boyutlara ulaşabileceğini,
 - Çok uzun taşıma süreleri sonucunda oluşan aşırı kıvam ve işlenebilirlik kayıplarının telafi edilmesinin teslim yerinde su ilave edilerek veya kimyasal katkı ilave edilerek yapılabildiğini, fakat su ilave edilmesinin hazır betonun basınç mukavemetini standardının dışına çıkaracak kadar düşüreceğini ve müşteriye standart dışı hazır beton teslim etmelerinin mümkün olmadığını,
 - Oluşan işlenebilme ve kıvam kayıplarının telafi edilmesinde kimyasal katkı ilave edilmesinin de sorunu tamamen çözme anlamına gelmediğini, çünkü bu katkıların teslim yerinde eklendiğini ve hazır betona homojen bir biçimde dağılmama olasılığının bulunduğunu ve bunun da hazır betonu standart dışına çıkaracağını,
 - Kaybolan kıvamı ve işlenebilirliği tekrar elde etmek için su veya kimyasal katkı ilave etmenin doğuracağı olumsuzluklar sonucunda ortaya çıkan riskin büyüklüğünde en önemli etkenin bu malzemelerin ilave edilmesinde, miktarlar ve yöntemlerin tamamen transmikser şoförünün inisiyatifinde olması olduğunu,
 - Hazır betonun doğrudan priz geciktiricili katkılarla üretilmesinin de, uzun taşıma süresinin doğuracağı sorunları çözmesinin söz konusu olmadığını, çünkü bu katkıların ile prizlenmenin geciktirilebildiğini, fakat hazır beton karma suyundaki buharlaşma nedeniyle kıvam ve işlenebilirlik kayıplarının varlıklarını sürdürdüğünü, bu durumu telafi etmenin ithal kimyasal maddelerin kullanımıyla mümkün olduğunu fakat bunun da ek maliyetler getireceğini,
 - TS 206-1 Beton Standardına tabi olduklarını, bu standarda göre genel
- 210
- 220

- 230 olarak taze betona teslim anında herhangi kimyasal katkı veya su ilave edilmesine bazı istisnai haller dışında izin verilmediğini,
- Anılan standarda göre, hazır betonun mümkün olduğunca başlangıç kıvamıyla dökülmesi gerektiğini, ancak özel hallerde katkı veya su ilave edilebilmesini bazı şartlarda ve sorumluluğu tamamen imalatçıya yüklenerek izin verilebildiğini,
 - 60 m²'lik iki katlı bir inşaatta kullanılacak toplam tahmini hazır beton miktarının yaklaşık 60 m³ olduğunu ve bu miktarın en az yedi seferde döküleceğini, Gölcük ve Bozdağ'ın Salihli'den yaklaşık 35-40 km. uzaklıkta olduğunu, bir transmikserin söz konusu bölgeye ulaşması,

240 dökümünü tamamlaması, temizliğinin yapılması ve geriye dönmesinin yolun virajlı ve dik rampalı olması, Salihli santralindeki araç parkının bir pompa ve altı transmikserden ibaret olmasıyla birlikte dikkate alındığında en az 3 saat 30 dakika süreceğini, bu nedenle teknik anlamda ifade edilen sakıncalar dışında Salihli'deki diğer müşterilere hizmet verememe durumunun ortaya çıktığını,
 - Gölcük ve Bozdağ mevkilerine göre hazırlanacak hazır betonun (anılan teknik ve ticari kısıtların bertaraf edilebileceği ve mevcut araç parkının yeterli olacağı düşünülse bile) (.....) YTL ek maliyet getireceğini
- öne sürmüştür.

250 **I.2.5. Gürpa Gayrimenkul Pazarlama ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş.**

Gürpa 'da yapılan görüşmede şirket yetkilisi;

- Daha önce Gölcük'e hazır beton tesisi kurmayı planladıklarını, fakat bölgede Modern Beton, Batı Beton gibi büyük oyuncuların varlığının kendilerinin rekabet gücünü azaltacağını düşündüklerinden bundan vazgeçtiklerini,
- Zeytinlik'te bir tesisleri bulunması halinde Gölcük'e ürün sağlamanın kendileri açısından sorun oluşturmayacağını,
- Gölcük'te yapılan bir inşaat için inşaat süresince prizlenmeyi önlemek için birden fazla transmikserin çalışması gerektiğini,
- Gölcük'e Salihli'den hazır beton gönderilmesinin herhangi bir işletme açısından yol koşulları ve oraya bağlanacak pompa ve transmikserlerin sayısı açısından karlı bir ticari faaliyet olmadığını

ifade etmiştir.

I.3. Değerlendirme

Dosya konusu şikâyet, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek "mal vermeyi reddetme" olgusu çerçevesinde incelenmesi gereken bir şikâyettir. Dolayısıyla, öncelikle mal vermeyi reddetme kavramının irdelenmesi gerekmektedir.

I.3.1. Mal Vermeyi Reddetme Kavramı

- 270 Avrupa Birliği rekabet hukuku uygulamalarında, pazarda hâkim durumda olan bir işletmenin satış yapmayı reddetmesi ya da satıştan kaçınması, pazarda rekabeti azaltmak ya da tümüyle ortadan kaldırmak amacına yönelik olduğu veya bu etkiyi haiz olduğu ölçüde yasaklanmıştır.

Bunlara paralel olarak, Rekabet Kurulu 19.10.2004 tarih ve 04-66/949-227 sayılı kararında mal vermeyi kesmenin 4054 sayılı Kanun kapsamındaki değerlendirilmesinde:

- “ a. Mal vermeyi reddeden teşebbüsün hâkim durumda olması,
b. Teşebbüsün bazı müşterilere mal satarken bazılarına ürün vermeyi reddetmesi,
280 c. Hâkim durumdaki teşebbüsün uzun süre mal vermekte olduğu müşterisine mal vermeyi reddetmesi ve mal vermeyi kesmenin objektif gerekçelere dayanmaması,
d. Mal vermeyi kesmesinin rekabeti kısıtlayıcı amacı olup olmadığı”

kriterlerinin dikkate alınması gerektiğine hükmetmiştir

I.3.2. Hâkim Durum Tespiti

Bu dosya çerçevesinde Batıçim'in ilgili pazarda hipotetik olarak hâkim durumda olduğu kabul edilerek mal vermeyi reddetme eyleminin haklı gerekçelere dayanıp dayanmadığı incelenmiştir.

I.3.3. Mal Vermeyi Reddetme Eylemi

- 290 Dosya konusu şikâyette, Batıçim'in 2005 yılı sonuna kadar düzenli olarak Gölcük'e Salihli Hazır Beton Tesisleri'nden hazır beton sağladığı fakat 2006 yılından itibaren “yolun uzun olması sebebiyle hazır betonun basınç dayanımının düşmesini gerekçe göstererek” mal vermeyi reddettiği tespit edilmiştir.

I.3.4. Objektif (Haklı) Gerekçenin Varlığı

- 300 Mehaz mevzuatta satış yapmanın reddedilmesine ilişkin olaylarda, hâkim durumun kötüye kullanılması ile uygun ticari sebepleri birbirinden ayırmak için “haklı gerekçe” kavramı geliştirilmiştir. Eğer, hâkim durumdaki teşebbüs tarafından gerçekleştirilen eylem haklı bir gerekçeye dayanıyorsa, hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilemez. Bu bağlamda, Batıçim tarafından öne sürülen gerekçelerin haklılığı değerlendirilmelidir.

Temelde, Batıçim'in öne sürdüğü gerekçeler teknik ve ekonomik nedenlere dayanmaktadır. Söz konusu gerekçeler aşağıda incelenmiştir.

I.3.4.1. Teknik Zorluklar

- 310 Batıçim'in öne sürdüğü teknik zorluklardan ilki karma suyunda sıcaklıklar nedeniyle oluşan buharlaşma ve çimentonun su ile birleştirildiği anda başlayan kimyasal reaksiyonların hazır betonun karıştırılması ve nakledilmesi süresince devam ediyor olması nedeniyle kıvam kaybı olduğu şeklindedir. Gölcük'e taşıma süresinin uzun olmasının da daha yüksek beton sıcaklığının oluşumuna neden olduğu öne sürülmektedir.

Salihli Hazır Beton Santrali ile Gölcük arasının yaklaşık 35 km. olmasına rağmen yolun dik yokuşlu, keskin virajlı ve yer yer bozuk olması nedeniyle bir transmiksirin Gölcük'e ulaşması bir saatten fazla sürmektedir. Hazır betonun, üretiminden itibaren yaklaşık iki saat içerisinde, müşteri tarafından teslim alınması ve kalıba yerleştirme işlemine başlanması gerekmektedir. Örneğin, bir inşaata hazır beton sağlanması çerçevesinde, birden fazla transmiksirin de kullanılacağı dikkate alındığında, hazır beton tesisinden ilk olarak çıkacak olan transmiksirin tesise yanaşıp yükleme yapmasının yaklaşık otuz dakika,

320 ürünü inşaat sahasına ulaştırmasının yaklaşık bir saat, ürünün müşteri tarafından teslim alınıp kalıplara yerleştirilmesinin yaklaşık otuz dakika süreceği varsayılırsa, birinci aracın hemen ardından yüklemeye başlanan ikinci aracın Gölcük'teki bir inşaat sahasına ulaşması iki saatlik kritik zaman diliminde ulaşması mümkün olmayacaktır.

330 Bu duruma karşın alternatifler üretilebilir: Bunlardan ilki teslim yerinde hazır betona prizlenmeyi geciktirici kimyasal katkı maddeleri eklemektir. Batıçım, kimyasal katkı eklemenin sorunu tamamen çözme anlamına gelmediğini, çünkü bu katkıların teslim yerinde eklendiğini ve hazır betona homojen bir biçimde dağılmama olasılığının bulunduğunu ve bunun da hazır betonu standart dışına getireceğini öne sürmektedir. Diğer bir alternatif ise, teslim yerinde su ilave edilmesidir. Buna göre, beton harcı su katılmadan santralde hazırlanacak ve teslim yerinde su eklenerek hazır beton elde edilecektir.

Bu iki alternatif aşağıdaki nedenlerle uygulama alanı bulamamaktadır: İlk olarak, hazır betonu, şantiyede el ile ya da betoniyer ile karıştırılarak hazırlanan betondan ayıran temel unsurun, hazır betonun modern tesislerde, bilgisayar kontrolüyle üretildiği gerçeğidir. Dolayısıyla, her iki alternatifte de inisiyatif firmadan çıkmakta ve transmikser şoförü ve müşterilere geçmekte ve böylece karışımın kontrollü hazırlanması olasılığı ortadan kalkmaktadır.

340 Bunun dışında, teslim yerinde su ilave edilmesinin betonun basınç mukavemetini düşürmesi ve katkı maddesi eklenmesinin teslim yerinde gerçekleştirilmesi nedeniyle hazır betona homojen bir biçimde dağılmama olasılığının bulunması her iki alternatifte de hazır betonu standart dışına çıkarma olasılığını ortaya çıkarmaktadır. Batıçım'ın, TS 206-1 Beton Standardına tabi olduğu ve bu standarda göre genel olarak taze betona teslim anında herhangi kimyasal katkı veya su ilave edilmesine bazı istisnai haller dışında izin verilmediği göz önünde bulundurulduğunda, iki alternatifin de firma açısından teknik olarak uygun olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu noktada, standart dışı hazır betonun sorumluluğunun üretici firmada olduğunun ve bununla ilgili dökülen betonun kırılarak kaldırılmasını da içeren önlemlerin üretici tarafından gerçekleştirilmesi gerektiğinin belirtilmesi gerekmektedir.

350 Son olarak, teşebbüs kimyasal maddelerin ithal edildiğini, bunun fazladan maliyet doğurarak ürünün fiyatını artıracaklarını belirtmekte ve tüketicilerin bu ek maliyeti karşılamakta isteksiz olacağını öne sürmektedir.

I.3.4.2. Ekonomik Nedenler

360 60 m²'lik iki katlı bir inşaatla kullanılacak toplam tahmini hazır beton miktarı yaklaşık 60 m³'tür. Bu miktar, bir hazır beton santralının günlük kapasitesinin yaklaşık %30'una isabet etmektedir. Gölcük'ün Salihli'den yaklaşık 35 km. uzaklıkta olduğu, bir transmikserin söz konusu bölgeye ulaşması, dökümünü tamamlaması, temizliğinin yapılması ve geriye dönmesinin yolun virajlı ve dik rampalı olması, Salihli santralindeki araç parkının bir pompa ve altı transmikserden oluşmasıyla birlikte dikkate alındığında en az 3 saat 30 dakika süreceği ve bu nedenle belirtilen inşaatla hazır betonun en az yedi seferde ulaştırılabileceği öne sürülmektedir. Buna göre, Gölcük'te belirtilen bir inşaat için tüm makine parkının bir gün boyunca Gölcük'e tahsis edilmesi gerekmektedir. Daha yakın mesafede, daha kârlı, daha yüksek kapasite kullanım oranı sağlayan ve teknik açıdan daha az riskli şantiyelerin var olması herhangi bir ekonomik birimin rasyonel hareket edeceği gerçeği çerçevesinde düşünüldüğünde, Batıçım'ın Gölcük'e mal vermemesi rasyonel bir davranış

olarak değerlendirilebilir.

I.3.5. Rekabeti Kısıtlayıcı Amaç

370 Yapılan incelemeler çerçevesinde, teşebbüsün rekabeti kısıtlayıcı bir amacı olduğuna dair herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır.

I.3.6. 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Açısından Değerlendirme

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler ışığında; Batıçim'in Salihli Santrali merkez olmak üzere çizilen 50 km. yarıçaplı bir daire veya Salihli Santrali'ne iki saat mesafedeki yerlerde hazır beton pazarında hâkim durumda olduğu varsayılmış ve şikâyete konu olan mal vermeyi reddetme eyleminin teknik ve ekonomik yönden haklı gerekçelere dayandığı ve rekabeti kısıtlayıcı bir amaç taşımadığı anlaşıldığından, hâkim durumun kötüye kullanılmasının söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

380 J. SONUÇ

Batı Anadolu Çimento A.Ş. hakkında iddia konularına yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine usul yönünden OYÇOKLUĞU ile, esas yönünden OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

(Rekabet Kurulu'nun 14.12.2006 tarih ve 06-90/1142-338 sayılı Kararı)

KARŞI OY GEREKÇESİ

5538 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle (Geçici Madde 5) Başkan'a verilen sıra ile toplantıya bir üyenin iştirak ettirilmemesi yetkisi, Kanun'da nesnel bir ölçüte atıf yapılmadan, yöntem ve kriter belirlenmeden düzenlenmiştir. Öte yandan, Kurul Başkanı ve İkinci Başkan dahil, hepsi Rekabet Kurulu Üyesi olarak atanmış üyelerin, Başkanca belirlenen bir düzenleme ile Kurul toplantılarına iştirak ettirilmemesi amacıyla sıranın kura çekilerek belirlenmesi yönteminde, Başkan'ın, kendisini kuraya iştirak ettirmemesi; hem 4054 sayılı Kanun, hem de 5538 sayılı Kanun'un öngörmediği Geçici Madde-5'te hükmedilmeyen, dayanağı bulunmayan; subjektif, hukuka aykırı, istisnailik sonucunu yaratan ve geçici madde düzenlemesindeki nesnel ölçüt eksikliğini açıkça ortaya koyan bir uygulamadır. Bu nedenlerle usul yönünden karşı oy kullanıyoruz.

Rıfki ÜNAL
Kurul Üyesi

Süreyya ÇAKIN
Kurul Üyesi